

Čís. 619.

Zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům.

Hospodářským správcem obročních pozemků jest jejich poživatel, pouze jemu lze a nutno ohlásiti požadovací nárok. Ohláška u patrona nemá v tomto případě právních účinků.

(Rozh. ze dne 10. srpna 1920, R I 549/20.)

Dlouholetí pachtýři pozemků patřících k farnímu obročí, podali v červenci 1919 přihlášku, jíž domáhali se přiznání pozemků do vlastnictví, u patronátního úřadu, jenž ji zaslal počátkem října 1919 příslušnému farnímu úřadu. O b a n i ž š í s o u d y uznaly, že přihláška byla podána včas — v podstatě z těchto důvodů: Dle § 12 zák. může dlouholetý pachtýř ohlásiti nárok svůj buď vlastníku pozemku nebo hospodářské správě vlastníkově. Dle pozemkové knihy vloženo právo vlastnické k faře s pozemky k ní zapsanými, o něž tu jde, pro římskokatolickou faru, tedy pro právnickou osobu, která zastoupena jest určitými orgány. Jako takový považovati nutno jednak obročníka této fary, jednak patrona kostela a fary. Patron kostel založil, vystavěl a nadáním zajistil a jako takovému náleží mu dle obsahu zakládající listiny a dle právního pojmu této instituce souhrn jistých práv a povinností a to vedle určitých čestných práv též oprávnění, spolupůsobiti při správě kostelního a farního jmění. Nesporným jest mezi stranami, že patronem kostela a fary jest majitel velkostatku, který při řízení práv a povinností, jemu z patronátu toho vyplývajících, zastoupen jest úřadem patronátním. Dle toho, co řečeno, spravuje jak obročník (farář) tak i patronátní úřad majetek kostela a fary, neboť jest v povaze věci a v intenci obou správ, aby objekty sloužití mohly účeli, pro který byly zřízeny.

N e j v y š š í s o u d zamítl ohlášku požadovacích nároků.

D ů v o d y:

Usnesením rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení okresního soudu, byl porušen zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. Jest zjištěno, že požadované pozemky jsou součástí obročního jmění farního, jehož správa náleží vedle § 46 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. pouze a jedině duchovnímu poživateli obročí a toliko dohled přísluší patronu a vrchní dohled biskupu a státu. Toto právo dohledu patrona, tak zvané cura beneficii, obmezující se na pouhé oprávnění denunciační (oprávnění nahlížeti do správy jmění, vyžádání si souhlasu patrona při důležitých změnách ve stavu obročí), pokládá rekursní soud neprávem za spolučinnost patrona ve správě obročí, kterou docela samostatně vede duchovní poživatel, jak již z účelu, kterému obročí slouží, vyplývá. Jeť obročí vázáno na úřad duchovní (nullum beneficium sine officio) a určeno jest k tomu, aby nositel dotyčného úřadu duchovního pobíral z něho veškeré plody a užitky, jsa naproti tomu povinen, hraditi všechna břemena na obročí váznoucí. Z toho vyplývá, že hospodářská správa farního obročí

přísluší pouze faráři (farnímu úřadu) anebo administrátoru (je-li farní obročí uprázdněno) a že drobní pachtýři pozemků farního obročí byli povinni, by svůj požadovací nárok ve smyslu § 12 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., ohlásili v zákonitě lhůtě jen a jedině na farním úřadě. Poněvadž tak neučinili, a na ohlášku u patronátního úřadu, která nemá právního významu, dlužno pohlížeti tak, jako kdyby vůbec nebyla se stala, pozbyli drobní pachtýři, nezachovavše se dle předpisu § 12 zákona, svých nároků na zajištění půdy.

Čís. 620.

Dobrovolná veřejná dražba.

Okolnost, že ta která podmínka nebyla pojata do dražební vyhlášky, nevadí její závaznosti, byla-li zařazena do dražebních podmínek, při dražbě přečtených a vydražitelem podepsaných.

(Rozh. ze dne 10. srpna 1920, R I 553/20.)

Poručenský soud povolil, by veřejnou dobrovolnou dražbou byly prodány dva domy, náležející téže nezletilé vlastnici. Dražební podmínky obsahovaly v čl. XIII ustanovení: »Prodávající vyhrazuje si lhůtu na rozmyšlenou v trvání 8 dnů ode dne udělení příklepu. Do této lhůty nevčítá se den dražební. V této lhůtě může prodávající za souhlasu poručenského soudu prohlásiti, že prodej neuzavírá«. Při dražbě 10. května 1920 byly domy příklepnuty nejvyššímu podateli za 125.000 K. Prodávatelka (pokud se týče její poručník) podala však 18. května 1920 soudu prohlášení, že prodej neuzavírá a žádala za poručenské schválení tohoto prohlášení, žádajíc současně o poručenské schválení návrhu smlouvy, kterou prodává oba domy jinému kupiteli za 130.000 K. Soud první stolice schválil prohlášení prodávatelky, ale jen pod tou podmínkou, nezvýší-li prvý vydražitel do určité lhůty své podání rovněž na 130.000 K, čemuž prvý vydražitel ve stanovené lhůtě vyhověl. Prodávatelka domáhala se ve stížnosti, by prohlášení její schváleno bylo bezvýminečně. Rekursní soud stížnosti vyhověl. Důvody: Podle § 21 obč. zák. jsou osoby, neschopné pro nedostatek věku, by samy náležitě obstarávaly své záležitosti, pod zvláštní ochranou zákona. Zákon zná tudíž pouze ochranu nezletilců; meze prerogativy poručenského soudu nad nezletilci jdou tudíž jen tak daleko, pokud se to srovnává s pojmem ochrany. Ochranu však nutno lišiti od svrchovanosti, která představuje poměr podřízenosti dále jdoucí a hlouběji zasahující: ten kdo jest pod něčí svrchovaností, nemá svobodné vůle a nemůže činiti svobodná rozhodnutí, nýbrž musí se řídit jedině podle vůle nadřízeného. Naproti tomu ten, kdo jest pouze pod něčí ochranou, není zbaven vůle a volného rozhodování, jeho dispozice podléhají pouze kontrole ochráncově, mající za účel zjistiti, nejsou-li pro chráněnce škodlivé. V tomto směru nutno také vymeziti právomoc soudu poručenského: kontrolu poručníka, nejsou-li jeho opatření škodlivá pro poručence. Nejsou-li škodlivá, musí soud ponechat poručníkovi volnou ruku a nesmí obmezovati jeho volné rozhodování, a to z toho důvodu, poněvadž zákon ukládá soudu pouze ochranu nezletilce, pouhou kontrolu jeho jednání, zda nejsou škodlivá, a nedává mu moci dále sahající. Důsledně nemá soud první